

A close-up portrait of an elderly man with short, wavy white hair and black-rimmed glasses. He is smiling broadly, showing his teeth. He is wearing a light-colored, textured garment, possibly a sweater or scarf. The background is a soft, out-of-focus blue and white.

KIẾN TRÚC SƯ CỦA CÔNG CUỘC ĐỔI MỚI GIÁO DỤC ĐẠI HỌC

Đồng chí Võ Văn Kiệt tham gia cách mạng từ năm 16 tuổi, trải qua bao lửa đạn của hai cuộc kháng chiến nhưng tên tuổi, sự nghiệp của ông còn gắn liền với cuộc cách mạng trong thời bình, cuộc cách mạng mang tên đổi mới. Ký ức về một vị lãnh đạo luôn đầu đầu một chữ “dân” trong suy nghĩ, trong tình cảm, trong tư tưởng, trong quyết định vẫn luôn in đậm trong tâm trí những ai từng được làm việc với ông, được nghe ông nói và thấy những gì ông làm.

ÔNG SÁU DÀN TRONG LÒNG DÂN

Gần 70 năm hoạt động cách mạng liên tục, đồng chí Võ Văn Kiệt - một trong những học trò xuất sắc của Chủ tịch Hồ Chí Minh - đã có những cống hiến to lớn, góp phần vào thắng lợi vĩ đại của Đảng và nhân dân trong sự nghiệp đấu tranh giải phóng dân tộc, thống nhất đất nước. Đặc biệt, với những cống hiến xuất sắc, sáng tạo trong thời kỳ đổi mới, đồng chí Võ Văn Kiệt góp phần quan trọng đưa đất nước thoát khỏi khủng hoảng, ổn định và vững bước trên con đường hội nhập, phát triển.

Trong cuộc đời và sự nghiệp của mình, ông Sáu Dàn luôn thể hiện đầy đủ bản lĩnh cách mạng. Trong vai trò người đứng đầu Chính phủ lãnh đạo công cuộc xây dựng đất nước trong giai đoạn hội nhập

Trong lòng dân tộc, ông là con người của sự hài hòa tình cảm và lý trí. Trong hoạt động xã hội, ông là con người của sự hài hòa giữa tư duy xa rộng, quan điểm cơ bản và cách làm thiết thực, cụ thể đến chi tiết. Trong cuộc sống, chung cũng như riêng, ông là con người của sự hài hòa giữa biết dâng đi và biết nhận về, biết cống hiến hết mình và biết thưởng thức đích đáng.

và đổi mới, ông đã đưa ra và trực tiếp tổ chức thực hiện nhiều quyết sách quan

trọng, thể hiện tầm nhìn chiến lược, tư duy sắc sảo.

Trong lòng dân tộc, ông là con người của sự hài hòa tình cảm và lý trí. Trong hoạt động xã hội, ông là con người của sự hài hòa giữa tư duy xa rộng, quan điểm cơ bản và cách làm thiết thực, cụ thể đến chi tiết. Trong cuộc sống, chung cũng như riêng, ông là con người của sự hài hòa giữa biết dâng đi và biết nhận về, biết cống hiến hết mình và biết thưởng thức đích đáng. Ông đã góp phần quan trọng vào việc hòa giải, hòa hợp dân tộc vì sự phát triển bền vững của đất nước. Dân trong ông Sáu Dàn là toàn dân tộc Việt Nam, mọi người Việt Nam trên tinh thần hòa giải và yêu thương. Đồng chí Võ Văn Kiệt là người lãnh đạo có tầm nhìn chiến lược kiệt xuất, luôn dành thời

Một trong những thành tựu đặc biệt của giáo dục Việt Nam là sự ra đời và hoạt động có hiệu quả của hai Đại học Quốc gia và đây cũng là một trong những “dấu ấn đậm chất Võ Văn Kiệt”.

gian đi sâu, đi sát cơ sở lắng nghe ý kiến nhân dân, văn nghệ sĩ, đội ngũ trí thức và biết tập hợp sức mạnh của mọi lực lượng trong xã hội. Riêng đối với trí thức, đồng chí Võ Văn Kiệt nhận thấy đó là nguồn lực hàng đầu không thể thiếu cho quá trình phát triển, phải tập hợp lực lượng này, phát huy trí tuệ, tài năng của họ vào công cuộc xây dựng và bảo vệ đất nước. Có người nói, ông Kiệt có duyên với trí thức, văn nghệ sĩ nên được anh chị em yêu quý, gắn gũi, bất kể sự khác biệt tuổi tác và môi trường đào tạo. Cái duyên nếu có vẫn là đến sau cái tình. Ông Võ Văn Kiệt luôn có tình với những người

ông tôn trọng, kính trọng về tài năng, về nhân cách. Ông luôn nói với con cháu, với cán bộ trẻ, rằng làm Cách mạng, xây dựng đất nước giàu mạnh cần đến rất nhiều tài năng, lương tri, nhiệt huyết. Những thứ quý giá đó không tự nhiên mà có, chúng ở trong những con người cụ thể. Người làm Cách mạng, người lãnh đạo phải biết khơi gọi để những của báu ấy bật ra, phục vụ cho sự nghiệp chung. Nhưng, muốn khơi gọi trước hết tự đáy lòng phải thật sự tôn trọng tài năng, phẩm chất để mà gắn gũi họ một cách chân thành, để biến các tài năng, đức độ ấy thành sức mạnh vận động.

“CHA ĐỂ” CỦA MÔ HÌNH ĐẠI HỌC QUỐC GIA

Một trong những thành tựu đặc biệt của giáo dục Việt Nam là sự ra đời và hoạt động có hiệu quả của hai Đại học Quốc gia và đây cũng là một trong những “dấu ấn đậm chất Võ Văn Kiệt”. Việc giao quyền tự chủ và tự chịu trách nhiệm cho các trường đại học có thể so sánh như một thứ “Khoản 10” trong giáo dục đại học. Đây là một chủ trương đúng đắn, phù hợp với quy luật phát triển đại học trên thế giới, đặc biệt là trong điều kiện của cuộc cách mạng khoa học và công nghệ đang phát triển như vũ bão. Tư tưởng đổi mới mạnh mẽ trong giáo dục đại học này đã gặp không ít khó khăn khi thực hiện ở trong ngành giáo dục cũng như ở bên ngoài, do nhận thức, do thói quen và cả do lợi ích cục bộ. Mặc dù vậy, trên cương vị Thủ tướng Chính phủ, đồng chí Võ Văn Kiệt đã đưa ra những quyết định táo bạo vào những thời điểm khó khăn nhất. Đồng chí trước sau như một kiên quyết chỉ đạo việc xây dựng ĐHQGHN theo tinh thần đổi mới đã đề ra và đã đạt được thành công to lớn.

Ngày 10/12/1993, Thủ tướng Võ Văn Kiệt đã ký Nghị định thành lập ĐHQGHN. Tiếp theo đó là thời gian hoàn thiện ý tưởng và mô hình Đại học Quốc gia, thể hiện trong bản Quy chế đầu tiên về ĐHQGHN được ban hành vào ngày 5/9/1994. Quy chế này đã phản ánh khá

“Bất cứ một chủ trương nào mà coi là đúng thì cũng phải có thời gian kiểm nghiệm. Quyết định thành lập ĐHQGHN và ĐHQG TP. Hồ Chí Minh đã được hơn 12 năm. Tôi nay, nói chung chúng ta có đủ cơ sở để khẳng định đó là chủ trương đúng...”

Thủ tướng Võ Văn Kiệt

đầy đủ những ý tưởng chiến lược của Thủ tướng về giáo dục đại học.

Cố GS.VS Nguyễn Văn Đạo - nguyên Giám đốc ĐHQGHN có lần chia sẻ: “Thủ tướng Võ Văn Kiệt đã trực tiếp chỉ đạo việc xây dựng Đại học Quốc gia với những ý tưởng mới về một nền giáo dục đại học. Sự ra đời của hai Đại học

Quốc gia là mốc đổi mới sâu sắc trong cơ cấu hệ thống giáo dục đại học Việt Nam. Đây cũng là lần đầu tiên xuất hiện loại đại học đa lĩnh vực có quyền tự chủ cao trong hệ thống giáo dục đại học Việt Nam.

Theo GS. Nguyễn Minh Thọ, “Việc ra đời của hai ĐHQG là cũng thể hiện một cái nhìn có tầm chiến lược lâu dài về giáo dục và đào tạo. Đó là mục tiêu tập trung nguồn lực lớn của nhà nước xây dựng những trung tâm đại học và sau đại học chất lượng cao, và nghiên cứu khoa học hiện đại, sớm có khả năng hội nhập với nền giáo dục và khoa học thế giới, nhằm liên tục đào tạo nguồn nhân tài cho đất nước. Hưng thịnh và phát triển đất nước là tùy thuộc vào sự hình thành và sử dụng các thế hệ trẻ có kiến thức rộng và tri thức cao! Nhìn chung, các ĐHQG đã tồn tại và có tác động tích cực trong suốt thời gian qua, và đã giữ được phần nào vị trí đầu đàn về chất lượng, khi nền giáo dục nước ta nói chung, giáo dục đại học nói riêng, liên tục gặp khó khăn. Mỗi ĐHQG đã có phát triển được ưu thế của một trung tâm đào tạo đa ngành, đa lĩnh vực, xây dựng tương đối thống nhất về quy trình và chương trình đào tạo giữa các đơn vị thành viên”.

Việc xây dựng Đại học Quốc gia nhằm mục tiêu để Việt Nam ta nhanh chóng có những trung tâm đại học mạnh, chất lượng cao, đáp ứng nhu cầu của sự

ngiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước. Các Đại học Quốc gia được xây dựng sẽ có tác dụng thúc đẩy đối với toàn bộ hệ thống đại học của nước ta”.

Khi hai ĐHQG sau hơn một chục năm xây dựng và phát triển, cố Thủ tướng Võ Văn Kiệt đã nói: “Bất cứ một chủ trương nào mà coi là đúng thì cũng phải có thời gian kiểm nghiệm. Quyết định thành lập ĐHQGHN và ĐHQG TP. Hồ Chí Minh đã được hơn 12 năm. Tới nay, nói chung chúng ta có đủ cơ sở để khẳng định đó là chủ trương đúng. Bởi lẽ nước ta trong tiến trình đi lên công nghiệp hoá, hiện đại hóa, hội nhập khu vực và thế giới, thì điều quan trọng hàng đầu là đào tạo con người, xây dựng đội ngũ cán bộ, đội ngũ trí thức trẻ có tâm và tài, đủ năng lực bắt kịp sự phát triển của khoa học kỹ thuật tiên tiến. Khi cân nhắc, lượng sức mình thì thấy không có cách nào khác hơn là chọn một số trường mũi nhọn để nâng cao chất lượng đào tạo trong điều kiện còn khó khăn, nhằm đáp ứng đòi hỏi của sự phát triển. Chính vì thế, sau khi lấy ý kiến của các nhà khoa học, giáo dục có uy tín, lúc bấy giờ Chính phủ quyết định thành lập hai đại học là ĐHQGHN và ĐHQG TP. Hồ Chí Minh ở hai trung tâm kinh tế, chính trị, xã hội lớn của đất nước, tạo cho mỗi trường một số điều kiện thuận lợi và trao cho mỗi trường một quy chế tự chủ rộng rãi”.

Nhờ được quyền tự chủ cao và được tạo điều kiện thuận lợi, ĐHQGHN đã phát triển vượt bậc được cả trong và

ngoài nước ghi nhận, đánh giá cao. Thủ tướng Võ Văn Kiệt còn đặc biệt quan tâm đến việc xây dựng cơ sở vật chất của ĐHQGHN cho đàng hoàng, xứng đáng với tâm vóc dân tộc. Đích thân Thủ tướng đã đi tìm địa điểm để xây dựng ĐHQGHN. GS.VS Nguyễn Văn Đạo kể "Cán bộ và sinh viên của ĐHQGHN rất xúc động khi được biết rằng vào một ngày chủ nhật, Thủ tướng đã đi thị sát các địa điểm có thể xây dựng ĐHQGHN. Đến một nơi, do không được thông báo trước nên cổng thường trực không mở. Vậy là Thủ tướng và cả đoàn tùy tùng đã phải leo qua hàng rào để vào tận nơi quan sát khu đất. Sau nhiều ngày suy tính về tương lai của một đại học lớn, Thủ tướng đã quyết định dành cho ĐHQGHN một khu đất rất đẹp, rộng một ngàn hecta tại Hòa Lạc. Khi đó, có những cán bộ thắc mắc sao lại đi xa vậy? Song bây giờ mọi người đều nhận ra sự sáng suốt của việc lựa chọn địa điểm này: Đại học Quốc gia phải có môi trường sinh hoạt rộng thoáng, phải đáp ứng cho nhu cầu phát triển của cả trăm năm sau, phải xứng đáng là một đại học lớn trong khu vực và trên thế giới”.

Trong nhiều năm, cố Thủ tướng Võ Văn Kiệt luôn trăn trở: “Với quy mô của một đại học quốc gia thì điều kiện cơ sở vật chất còn quá khiêm tốn, hoàn toàn chưa đủ. Lẽ ra chúng ta phải đầu tư xây dựng ĐHQGHN ở Hoà Lạc sớm hơn. Nếu trong vòng 10 năm tới, chúng ta có thể xây dựng hoàn thiện ĐHQGHN trên diện tích đã được quy hoạch ở Hoà Lạc thì

rất tốt. Chính đó mới xứng với tâm cơ, đúng với ý nghĩa của ĐHQGHN, một trung tâm đào tạo, nghiên cứu khoa học lớn của Thủ đô và cả nước”.

Có thể khẳng định, Thủ tướng Võ Văn Kiệt là nhà lãnh đạo có sự đóng góp xuất sắc với hệ thống ĐH Việt Nam nói chung, với hai ĐHQG nói riêng bởi tầm nhìn sâu rộng và trí tuệ sắc sảo. Những phẩm chất tiêu biểu đó, một phần do bẩm sinh, do tích lũy qua quá trình hoạt động thực tiễn lâu dài ở những nơi đầu sóng ngọn gió của cách mạng, và đặc biệt do phong cách gần gũi bình dị, khả năng tập hợp và khai thác có hiệu quả những tri thức tiên tiến của một tập thể chuyên gia giỏi về nhiều mặt; chính trị, kinh tế, khoa học công nghệ, văn hoá nghệ thuật... Để biến đường lối, chủ trương thành hiện thực, Nguyên Thủ tướng Võ Văn Kiệt đã từng thể hiện một phong cách lãnh đạo sâu sát, cụ thể và đặc biệt lòng dũng cảm đến mức quyết liệt. Và trên hết là bầu nhiệt huyết đối với vận mệnh của đất nước và số phận của nhân dân không hề vơi cạn. Tư tưởng “đổi mới”, hành động “đổi mới”, công lao trong sự nghiệp “đổi mới” cùng với bầu nhiệt huyết với đất nước và nhân dân của Nguyên Thủ tướng Võ Văn Kiệt đã đưa ông trở thành một trong những nhà lãnh đạo Đảng và Nhà nước xuất sắc, một hình ảnh tiêu biểu của Việt Nam trong thời kỳ đổi mới và hội nhập.